

לברברה סופר שלום,

בספטמבר שנה זו הוזמנתי על ידי נשות הדסה בהוואי להרצות על דוד בן גוריון, כבת משפחה, מתוך היכרות אישית. ולא שיערתי שדווקא בהונולולו, מקום שמתקשר בתודעה הישראלית עם סוף העולם, אפגוש קבוצת נשים כה חזרת מוטיבציה, כה מעורה ומעודכנת בנעשה בישראל כמו נשות הדסה. מעולם לא פגשתי ריכוז כה גבוה של נשים עוצמתיות, דעתניות ומובילות. האנרגיה הנשית באי הפעימה אותי. ממש כך.

הייתי איתן בבית הכנסת בחגי תשרי, בתפילות ובהתכנסויות הלימוד, זכיתי להכיר את הפעילות המרכזיות, שעל סדר היום שלהן משימות כבירות: נשף חנוכה, יום העצמאות, איך להרחיב את מעגל הנשים, איך לעזור, לשמור על קשר, לתרום. כשעל הפעילות האינטנסיבית הזאת מנצחת נשיאת הדסה בהוואי ברברה פישלוביץ-לאונג, מנהיגה מלידה, שבכוח אישיותה הכריזמטית מצליחה להביא את הארגונים היהודים לפעול במשותף.

ישיבות, ועדות, תיאומים, אירוח, הגדלת החברות, פנייה לנשים נוספות, חיבור תזכירים ועלונים, כשהן מעורבות גם בענייני הקהילה היהודית וגם בעניינים של האוכלוסיה המקומית הלא יהודית. הזכיר לי את הקיבוץ בראשיתו, הקיבוץ של ימי ילדותי, כשלא היה אחד שלא היה חבר בוועדה כלשהי, וכולם עסקו, בהתנדבות, בפעילות תרבותית קהילתית. פעילות מסוג זה כבר מזמן חלפה מן העולם, והנה אני פוגשת אותה שוב – היכן? בהוואי הרחוקה. לא יכולתי שלא לחוש הכרת תודה עמוקה לנשים הללו, על האנרגיה הבלתי נדלית שלהן, היצירתיות ותחושת המחויבות.

ערב אחד ברברה פישלוביץ-לאונג סיפרה לי קצת על הדסה. ובין השאר אמרה שאת ארגון הדסה הקימה הנרייטה סולד. לשמע הדברים האלה נעתקו המילים מפי. לא ידעתי את הפרט הזה. ידעתי שהנרייטה היתה אחראית על עליית הנוער, לא ידעתי שהקימה את הדסה. אמרתי לברברה: את יודעת שלאבא שלי היה קשר הדוק עם הנרייטה סולד? ואז סיפרתי לברברה את הסיפור הבא:

בשנת 1940 באה הנרייטה סולד לבית השיטה וביקשה מאבי שייקח על עצמו את הטיפול בקבוצת נוער שהיא הצליחה להציל מצ'כוסלובקיה הכבושה. אבי היה בן 23 והנרייטה סולד – כבת שמונים, עדיין מלאה מרץ וחיוניות. אבא אמר לה שהוא רק התחתן. אבל אי אפשר היה לסרב להנרייטה סולד. והוא קיבל על עצמו את החינוך של קבוצת הנערים והנערות בני ה-15. הם שוכנו בלול של הקיבוץ שעמד בבנינו, אבא ישן איתם על הרצפה העירומה, הוא היה להם אב ואם, מורה ומדריך, הוא היה מסור להם באופן מוחלט.

כעבור מספר חודשים החליט לקחת את הקבוצה למקום הכי קשה שניתן להעלות על הדעת – לים המלח. התנאים במפעל האשלג בים המלח היו בלתי נסבלים: עבודה קשה בחום של ארבעים מעלות, מחסור במים. הנערים היו על סף שבירה.

כשחזרו לבית השיטה חיכה לאבי מכתב תוכחה מהנרייטה סולד. היא נזפה בו קשה על "חוסר האחריות שלך", על שנקט יוזמה בלי לבקש את רשותה. אבא הוזמן לשיחת בירור. בשיחה אמר מפורשות שהיה חוזר שוב על אותו "תרגיל". הוא סירב להתנצל.

כעבור 42 שנה, בשנת 1982, אחד החניכים של אבא מהנוער הצ'כי שלח לאבא הזמנה לבר מצווה של הבן שלו. באותו זמן האיש כיהן כסגן ראש עיריית ירושלים. מקום ההתכנסות: ים המלח. אותו אב פתח את המסיבה ואמר: אתם ודאי תוהים מדוע הטרחתי אתכם לים המלח. איזה מין מקום זה לחגוג בו בר מצווה. ובכן, זה לא סתם. המקום הזה מאוד משמעותי בשבילי, כך אמר האב. בשנת 1940 האיש הזה, הוא אמר והצביע על אבי, לקח אותנו לעבוד במפעל האשלג. העבודה היתה כל כך קשה והתנאים כה ירודים שהחלטנו להרוג אותו, כך סיפר האב לאורחים שבאו לבר מצווה של בנו. אבל אחרי שהתגברנו על הקושי והתחלנו, ידענו שזה המקום שבו נהפכנו לישראלים. כאן, במקום הזה, נולדתי מחדש כישראלי וכציוני. הכול הודות למחנך שלנו אריה בן גוריון.

כשגמרתי לספר את הסיפור, ברברה פישלוביץ-לאונג אמרה בהתרגשות: למה שלא תספרי את זה בכנס שלנו בלוס אנג'לס?

אחר כך תהיתי: מהיכן שמעה הנרייטה סולד על אבא שלי? וחשבת: ודאי בן גוריון הוא שסיפר לה על האחיין שלו. כי בן גוריון מאוד העריך את אבא החלוץ. והוא גם מאוד העריך את הנרייטה סולד ואמר עליה ש"היא האישה היהודיה הכי מרשימה במאה העשרים". היתה ביניהם הכרות רבת שנים. הם פעלו במסלולים מקבילים. באותן שנים שדוד בן גוריון הקים בארצות הברית את תנועת "החלוץ", הנרייטה סולד שקדה על ביסוס ארגון הדסה והרחבתו. אחר כך נפגשו בקונגרסים הציוניים. ויש אף צילום שבו נראים השניים מחייכים במסיבת יום ההולדת השישים של הנרייטה.

לו הנרייטה סולד היתה חיה כיום היא היתה משתאה עד כמה הרעיון שלה הרחיק לכת, לאן הוא הגיע ועד כמה ממשיכות דרכה מעוררות השראה. לו הנרייטה סולד היתה חיה היא היתה משתאה לאן הרעיון שלה הגיע ועד כמה הדסה חיה וקיימת וגדלה.

העשייה של משפחת דוד בן גוריון והעשייה של הנרייטה סולד משולבות ללא הפרד. ורצף העשייה הזה נמשך משני עברי האוקיינוס כבר כמעט מאה שנה. הנה נסגר מעגל: אבא שלי גויס על ידי הנרייטה סולד, וממשיכות דרכה של הנרייטה בהונולולו גייסו אותי.

בברכה,

רזיה בן גוריון